

– mašna; zavratak – rever; suvratak, suvratnik, posuvratak – rever, ovratnik, ali i manžeta; prsnik – plastron; naramnica, poramenak, poramenica – tregeri, hoz(e)n-tregeri; pulka, puljka – druker; zaklopac – džep; zapon, zaponac, zapor – ciferslus, cif, rajsferšlus, patentni zatvarač; namjetak – aplikacija; naprsnica – žabo.

Nastavit će se u sljedećem broju.

PITANJA I ODGOVORI

CVJETNICA, SNIJEŽNA GOSPA I VJESNIK

Pročitavši naslov, čitatelj se može zapitati što ta tri naziva imaju zajedničkoga. Imaju više nego je na prvi pogled vidljivo, samo treba imati strpljenja pa ovaj članak pročitati pažljivo, što nije baš lako jer je uglavnom posrijedi naglasna problematika.

Novinar Davor Šarić iz Rijeke pita kako glasi pridjev od imenice cvijet jer u Hrvatskome pravopisu pod cvijetni nalazi cvijetni prašak, a pod cvjetan, cvjetna; Cvjetna nedjelja.

Pridjev cvijetni ne nalazi ni u jednom drugom rječniku osim u Anić-Silićevu Pravopisnome priručniku hrvatskoga ili srpskoga jezika i u Pravopisu hrvatskoga jezika istih autora. Jasno je što se postavlja pitanje uredniku Jezika jer uredništvo nastoji da nijedno pitanje od općega značenja ne ostane bez javnoga odgovora, a ujedno je upitani urednik i jedan od autora Hrvatskoga pravopisa, i to upravo onoga dijela sa cvijetni.

Teoretski gledano ta je pojava razumljiva jer u mojoj Tvorbi riječi piše da u tvorbi pridjeva sufiks *-(a)n* jedne osnove s dugosilaznim naglaskom dobivaju dugouzlazni naglasak, a druge kratkosilazni i kao pri-

mjeri su navedeni bijesan, dúžan, gládan ..., cvjêtan, glâsan, snjêžan ...

Slično je i u tvorbi odnosnih pridjeva sufiksom *-ni*, osim, jasno, dužine na kraju riječi odnosnih pridjeva. Doduše zapaža se da bi se tu naglaskom razlikovali opisni od odnosnih pridjeva, jer u mojoj Tvorbi riječi piše: „Katkada dvosložni pridjevi sa sufiksom *-ni* imaju i kratkouzlazni naglasak bez obzira na naglasak osnovne riječi i suglasnički skup. O tome se govori u dijelu o razgraničenju *-(a)n* i *-ni*, t. 1531. i 1533.”, ali ta pojava nije općenito proširena ni u normativnim priručnicima potpuno prihvaćena.

Zanimljiv je u tome pogledu pridjev od snijeg. Imenice cvijet i snijeg idu u isti naglasni tip: cvijêt, cvijêta, cvjêtovi, snijêg, snijêga, snjêgovi, ali pridjevi nisu baš isti. U mojoj Tvorbi riječi pridjev od snijeg naveden je u liku snjêžan, jer malo ima rječnika u kojima bi se javio sniježan, iako se tako govori u mnogim krajevima. U Akademijinu rječniku nema sniježan, ali s. v. snježan piše: „snêžan, snêžna i snêžana, adj. nivalis, nivosus. *Ima i sniježan (vidi među primjerima). S dugim refleksom glasa ê govori se i u Dalmaciji, Slavoniji, u Lici snjêžan (snîžan, snêžan).*”

Na temelju se toga može reći da sniježan nipošto nije pokrajinski (snjêžan treba književno pročitati snjêžan). Potvrda je tomu

i naziv za Gospu koja se slavi 5. kolovoza. Ona se naziva Gospa Sniježna i Snježna. U kalendarima uglavnom piše Gospa Sniježna, ali ih ima u kojima piše i Sniježna. Mnoge su crkve njoj posvećene. Zanimalo me koliko i kako koja ima pridjev i zato sam pogledao u Opći šematizam Katoličke crkve u Jugoslaviji, Zagreb, 1975. i našao ovo:

Snježna Gospa u Dubrancu, Đakovačkim Selcima, sv. *Marija Sniježna* u Harkanovcima (Valpovo), *Gospa Sniježna* u Materadi (Istra), *Sniježna Gospa* u Belcu, Vidu (kod Metkovića), Poljani (BiH), u Neuzini, Tadeju i Žablju (subotička biskupija), *Marija Sniježna* u Kutini, Ljubešćici, Krivome Putu, Šumberu (u Istri), *Majka Božja Sniježna* u Kamenskome. (Usput samo da napomenem da sam našao i *Gospu od Snijega* u Pupnatu i Prčnju.)

Zanimljivo je da u Andersenovim pričama nalazimo Snježnu kraljicu. U Kuglijevu izdanju u Sadržaju piše Sniježna kraljica, a naslov u knjizi i naziv u tekstu glasi Snježna kraljica. Taj je naziv i u Andersenovim pričama 1964. Kad se pisalo o snježnoj kraljici u skijaškome natjecanju na Sljemenu, pisalo se uglavnom o Snježnoj kraljici, ali se izgovaralo uglavnom dugo.

Stoga je normalno što u pravopisima nalazimo sniježan i snježan.

Što se pridjev *sniježna* javlja tako često, djeluje analogija. Kad je u snijeg *je* dugo /sn'jêg/, onda je i u pridjevu dugo sniježan /sn'jêžan/. Analogija djeluje što je prema *glás, rijêč* i *vijêst* prevladalo *glásnik, rjêčnik* i *vjêsnik*, ali tradicijom pišemo *rječnik, vjesnik* (*Vjesnik*) i tako je nastao nesklad između pisane i govorne prakse: govorimo dugo *je* u riječi koja je od duge osnove i ostaje dugo

u tim izvedenicama, a pišemo *je* kao da se izgovara kratko.

Kao mlad profesor u predavanjima sam govorio samo *rjêčnik, rječnika* iako sam izvan predavanja govorio *rjêčnik, rječnika*. Tada je bila takva norma, a ja sam se nastojao držati norme za koju sam mislio da je opravdana. Daničić je imao *glásnik, glasnika*, a prema tomu i *rjêčnik, rječnika, vjêsnik, vjesnika*. Tako su imali Benešić u Hrvatsko-poljskome rječniku, Zagreb, 1949., Dayre-Deanović-Maixner u Hrvatskosrpsko-francuskome rječniku, Zagreb, 1956., a iste godine i Deanović-Jernej u Hrvatskosrpsko-talijanskome rječniku. Radi korektnosti valja ovdje spomenuti da Novosadski pravopis ima mali napredak: *glásnik, glasnika, glásnik, glásnika* pored *glásnik, glásnika; rjêčnik, rječnika, rjêčnik, rječnika* i *rjêčnik, rječnika; vjêsnik, vjêsnika* i *vjêsnik, vjesnika*, pored *vjêsnik, vjêsnika*.

Kad sam primijetio da moji slušatelji *rjêčnik, rječnika* doživljavaju kao izrazito obilježen naglasak, napustio sam ga i prešao na normalno *rjêčnik, rječnika*, kako sada ima Stjepan Vukušić u knjizi Naglasak u hrvatskome književnom jeziku, Zagreb, 2007., uz *glásnik* i *vjêsnik*.

Vratimo se pitanju pridjeva od imenice *cvijet*. Kao što rekoh, u rječnicima ne nalazimo cvijetni, ja ne znam da se gdje tako govori, ali ako se i govori, nije prošireno, kao sniježni, i ne znam odakle nam u pravopisu cvijetni, tu ne djeluje ni analogija prema cvijet, zato mislim da je u novim izdanjima potrebno cvijetni izostaviti i norma će biti bolja i potpunija, u skladu s činjeničnim stanjem.

Stjepan Babić